

pala“, „Ljubimo te, naša dika.“ — Pisatelj je pisal svojo delo z domorodnim zanosom. Nepotrebno se nam zdi opadanje na tedanje učitelje glasbe v hrvaških mestih, ki so bili večinoma Nemci. Da šo se konservativno držali tedanjih pravil umetne glasbe, ni dokaz niti njih gluposti, niti zlobi; vsaki novi ideji je treba časa, dokler dozori in zmaga. Nekateri anekdote se mi zdé malo verjetne, n. pr. da je grofica Erdödyjeva ponoči ob 11. uri vzprejela dva neznanca gledališka ravnatelja in entuzijasta, pa jih v družbi pridržala do zore. V jezikovnem pogledu bi omenil, da mi se zdí nepotrebno zamejnavati obče znane izraze s skrpanimi ali pa vsaj neznanimi besedami, kakeršne so n. pr. „glazbotvoriti“ n. „zložiti, komponovati“, „sazvučje (harmonija)“, „pielo (serenada)“, i. dr.

Vjekoslav Klaić. Hrvatska pjesmarica. Sbirka popjevaka za skupno pjevanje. Izdala „Matica hrvatska“. Zagreb Tisak Karla Albrechta. 1893.

S to pesmarico sta si pridobila veliko zaslugo „Matica Hrvatska“ in g. profesor Klaić, ki je znan ne samo kot strokovnjak po svojih povestniških delih, nego tudi kot glasbenik. Komu ni znana njegova prekrasna popevka „Svracanje“? Izdajal je tudi strokovnjaški list „Gusle“. Iz pristopa izvajamo te-le točke: „Najsilnejše so, kar se tiče vpliva na srce ljudsko, domorodne pesmi budnice. Kakšen vtisek imajo domorodne pesmi na národ, to so tudi Hrvatje dovoljno izkusili za Ilirstva, ko so se pele pesmi, ki odgovarjajo duhu in temperamentu národa. Glasbena literatura za moški zbor se je od tega sicer obogatila, ali zanemarilo se je jednoglasno ali dvoglasno pevanje domorodnih, národnih in obnarodelih pesmi. V zbirko so se vzprejele rodoljubne pesmi ilirske dóbe, potem pa tudi patrijotske pesmi novejšega postanja, ljubavne pesmi, poskočnice, zdravijce in naposled nekoliko udomačenih slovenskih popevek. Veliko truda je zadala končna redakcija melodij, ker se nahajajo od mnogih pesmij različne varijante. Tudi jezik popevek se je moral popraviti — ne vselej uspešno; teksti so se sčasoma jako predru-gáčili, čemur so bile poglaviti vzrok silne premene književnega jezika od leta 1835. pa do danes.“

Na konci so pridejane opazke, v katerih se navajajo zanimljivi podatki o postauji in poretlu različnih pesmij. Iz teh opazek zvedamo tudi to, da se je povsod ime ilirsko, slovansko ali srbsko zamenilo s hrvaškim. To ravnanje se dá opravičiti s stališča izdajateljevega, premda bi nam bilo milejše, da je ostal tekst takšen, kakeršen je bil iz početka.

Knjiga bode tudi Slovencem dobro došla; saj se je tudi med Slovenci udomačilo mnogo hrvaških pesmij iz one ilirske dóbe, ko je ilirizem s svojimi valovi poplaval tudi Slovensko — žal, da ne trájno. Iz te dobe so tudi pri nas znane pesmi „Još Hrvatska ni propala“, „Kje dom je moj“, „Lepa naša domovina“, „Prosto v zraku ptica leti“ i. t. d. Pa tudi mnogo ljubavnih pesmij se je našim pevcem omilelo, n. pr. „Miruj miruj srce moje“, „Sječaš li se onog sata“ i. dr. Takisto tudi zdravijce. Pesmarica je ukusno in trdo vezana ter ima jako pripravno obliko, da jo je moči vtekniti v žep.

(Konec prihodnjič.)

R. Perušek.

Iz hrvaške književnosti. Kot ponatisek iz zagrebškega »Obzora« je izšel v posebni knjigi „Škrtac“ („Skopuh“), katerega je po znanem vlaškem pisatelji H. Gonscienceji preložil *J. Zorić*. Denašnja novelistiška tehnika je sicer v marsičem drugačna od óne, katero uporablja Conscience; tudi je marsikaj v njegovih povestih najivno, izdelano po izvestnih šablonah, ali karakteristika mu je srečna, pripovedovanje zanimljivo in živahno. V „Skopuhu“ sta sosebno jasno (prav za prav mračno) očrtana stavec „ujak Žan“ in zlobni licemerec Tiš, samó da je slikal pisatelj časih venderle prečrno; tem prijaznejša je idila v zakupnem dvorci, kjer živé zgolj dobri ljudje, časih veseli in preprosti kakor otroci. V obče: povest je vredna, da se prečita, sosebno, ker je prevod

lep in gladek. „Škrtac“ se dobiva v knjigarni „Dioničke tiskare“ v Zagrebu po 60 kr. izvod.

Iz srbske književnosti. Izšla je in se dobiva v državni tiskarni v Belem Gradu in v vseh knjigarnah srbskih knjiga „Skupljeni gramatički i polemički spisi Vuka Stef. Karadžića“, knjiga prva, 8°, str. XVI. in 224. Cena 3 dinare. V tej knjigi so natisnjeni Vukovi književni proizvodi prve dôle (od leta 1814.—1818.), in sicer: 1. Pismenica srpskoga jezika; 2. Recenzija „Usamljenog Junoše“; 3. Prva objava o Srpskom Rečniku; 4. Odgovor na Palinodiju ili Obranu debeloga jera; 5. Recenzija I. i II. knjige „Ljubomira u Elisijumu“; 6. Mali odvrčak Vidakoviću; 7. Odgovor Mih. Fil. Grujoviću; 8. Druga objava o Srpskom Rečniku; 9. Napomene članku o dvo-gubom H; 10. Odgovor gospodinu —H—; — in v „Dodatku“; Save Mrkalja „Salo debeloga jera“ in še pet drobnih prilogov. — Od Vukovih spisov se tiskata in bodeta dovršeni najkeseje do meseca avgusta t. l. tudi knjigi: 1. „Srpskih narodnih pjesama“ knjiga III., v katerih so narodne junaške pesmi o hajdukih in uskokih; in 2. „Gramatičkih i Polemičkih spisa“ knjiga II., v kateri so razprave in kritike o srbskem jeziku in pravopisu iz druge dôle Vukovega delovanja (od leta 1818.—1835.). — Od prejšnjih izdaj se še dobivata prva knjiga „Srpskih narodnih pjesama“ (4 dinare) in drugi zvezek „Srpskoga Rječnika“ (4 din. 50 par).

Kot ponatisek iz „Letopisa Matice Srpske“ je izšla temeljita studija „Andrija Kačić Miošić, slovinski pesnik“, spisal *Dan. A. Živaljević*. Dobiva se v knjigarni bratov Popovičev v Novem Sadu; cena 2 dinara.

Književnost v Bosni. Te dni smo zopet dobili lepo knjigo: „Glasnik zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini.“ Urednik *Kosta Hürman*, vladin savjetnik. Na 199 stranéh nam različni in vešči pisatelji podajajo dokaj zanimljivega berila. Ne vemo, kateri razpravi bi dali prednost, zakaj vse so znatne vrednosti ne samo za one, ki bivajo v okupiranih deželah, nego tudi za ostali naobraženi svet. Vsebina te knjige je: *V. Radimsky*: „Izveštaj o iskopinama u Domaviji kod Srebrenice u godinama 1892 i 1893. (Sa 52 slike u tekstu i 4 table). — *Otmars Rajser*: „Lastavice Bosne i Hercegovine“. — *Karlo Patsch*: „Rimske starine iz Goražda“. (Sa 5 slika u tekstu). — *Kosta Hürman*: „Dalje recenzije o djelima: „Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und der Hercegovina“ in „Römische Strassen in Bosnien und der Hercegovina“. — *Dr. Čiro Truhelka*: „Frigijska kapa, komad bosanske ženske nošnje“. (Sa 9 slika u tekstu). — *Franjo Fiala*: „Rimski nahodjaji iz Bosne“. (Sa 3 slike u tekstu). — *V. Radimsky*: „Gromile u bilečkom kotaru u Hercegovini“. (Sa 8 slika u tekstu). — *Karlo Patsch*: „Prilog povijesti grada Nove“. (Runović). (Sa 1 slikom u tekstu). — *Franjo Fiala*: „Jedna prehistorička naseobina na Debelom brdu kraj Sarajeva“. (Sa 12 slika u tekstu i 16 tabla). — *Emilijan Lilek*: „Vjerske starine iz Bosne i Hercegovine“. — *Karlo Patsch*: „Grčki novci bosansko-hercegovačkog zemaljskog muzeja“. — *Dr. Čiro Truhelka*: „Starobosanski natpisi“. (Sa 10 slika u tekstu). — Različito: *Mehmedbeg Kapetanović-Ljubušak*: „Carski zet, veliki vezir Rustampaša“. — *Dušan Nikolić*: „Trgovci“ (celepije). —

V jednom letniku izidejo štiri take knjige, katerim znaša letna naročnina s poštnino 2 gld., posamezni zvezki pa se prodajajo po 80 novč. s poštnino vred. Uredništvo je v palači deželne vlade v Sarajevu, upravništvo pa pri deželnem ekonomatu. Jezik tej knjigi je lep, sestavki napisani temeljito; sosebno zanimljiv je spis profesorja na sarajevski gimnaziji g. Lileka: „Vjerske starine iz Bosne i Hercegovine“. Po tej knjigi naj bi segli tudi naobraženi Slovenci!

—p.—